

SXEDIO.716

22.11.1962: Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΤΑΙ ΤΗΝ ΑΓΚΥΡΑ ΟΠΟΥ ΚΙΝΔΥΝΕΥΕΙ ΝΑ ΛΥΝΤΣΑΡΙΣΘΕΙ ΚΑΙ ΕΓΓΕΙΡΕΙ ΣΤΟΥΣ ΤΟΥΡΚΟΥΣ ΗΓΕΤΕΣ ΤΗΝ ΑΝΑΓΚΗ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Παρά τις επανειλημμένες φωνές για Ένωση από ελληνικής κυπριακής πλευράς αλλά και την ένταση στις σχέσεις Ελλήνων και Τούρκων στο νησί, η Τουρκία έκαμε μια προσπάθεια για βελτίωση του κλίματος προσκαλώντας τον Πρόεδρο Μακάριο να επισκεφθεί επίσημα την Αγκυρα.

Ωστόσο, αυτή η επίσκεψη έφερε τελικά τα αντίθετα αποτελέσματα μια και ο Μακάριος, πέραν του ότι κινδύνευσε να λυντσαρισθεί από τον τουρκικό όχλο αντιμετώπισε και την άρνηση τις τουρκικής Κυβέρνησης για αλλαγές στο Σύνταγμα ώστε να μπορέσει να προχωρήσει η θεμελίωση του Κυπριακού κράτους.

Η επίσημη επίσκεψη του Μακαρίου στην Τουρκία άρχισε στις **22 Νοεμβρίου 1962**.

Ο Μακάριος πήγε στην Αγκυρα, συνοδευόμενος από τον Υπουργό Εξωτερικών, με το προσωπικό αεροπλάνο του Προέδρου της Τουρκίας Στρατηγού Γκιουρσέλ, το οποίο ήλθε ειδικά στην Κύπρο για να τον παραλάβει.

Κατά την άφιξη του στο αεροδρόμιο της Αγκυρας τον υποδέχθηκε προσωπικά ο Γκιουρσέλ, οι πρόεδροι της Γερουσίας και της Εθνοσυνέλευσης και ο Πρωθυπουργός Ισμέτ Ινονού.

Ο Στρατηγός Γκιουρσέλ υποδεχόμενος το Μακάριο περιορίστηκε στα τυπικά κατά την προσφώνηση:

"Κύριε Πρόεδρε,

Είμαι ευτυχής να σας καλωσορίσω τη στιγμή αυτή ενώ πατάτε στο έδαφος της χώρας μας.

Αισθάνομαι μεγάλη ευχαρίστηση για την επίσκεψη στη χώρα μας, του διακεκριμένου Προέδρου της νεαρής Κυπριακής Δημοκρατίας με την οποία

είμαστε συνδεδεμένοι με φιλικά αισθήματα.

Πιστεύουμε ότι η επίσκεψη σας θα συμβάλει στην περαιτέρω προαγωγή της συνεργασίας, η οποία απορρέει από τους σημερινούς δεσμούς μεταξύ των δύο χωρών.

Παρακολουθούμε με ζωηρό ενδιαφέρον και ειλικρινά ευχόμαστε επιτυχία στις συνεχείς προσπάθειες των Κυπρίων εργαζομένων σε αδελφική σύμπνοια για ένα καλύτερο επίπεδο ευημερίας και ευτυχίας υπό την ηγεσία σας.

Εκφράζοντας και πάλι την ευχαρίστηση μας για την επίσκεψη σας, σας καλωσορίζω στη χώρα μας.

Την ίδια περίπου τυπική απάντηση έδωσε και ο Μακάριος:

" Η ευγενής πρόσκληση σας όπως επισκεφθώ τη χώρα σας μου έδωσε πολλή χαρά. Ευχαριστώ θερμά για την ευκαρία της επίσκεψης αυτής όπως επίσης και για τους καλούς λόγους με τους οποίους με υποδεχθήκατε.

Αποτελούσε ζωηράν επιθυμία μου να έλθω σε προσωπική επαφή και γνωριμία με τον τουρκικό λαό και την Κυβέρνηση του και ιδιαίτερα με την εξοχότητα σας, μιας μεγάλης ηγετικής προσωπικότητας, της οποίας ο ρόλος στη διαμόρφωση της τύχης του τουρκικού Έθνους είναι τεράστιος.

Φρονώ ότι οι προσωπικές αυτές επαφές είναι πολύ επωφελείς και μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην προαγωγή του πνεύματος αμοβαίας κατανόησης φιλίας και συνεργασίας μεταξύ των δυο χωρών μας.

Είμαι για τούτο πολύ ευτυχής διότι βρίσκομαι σήμερα στην Τουρκία και ευγνώμων διότι έχετε καταστήσει δυνατή την επίσκεψη μου αυτή, η οποία πιστεύω ότι θα συμβάλει στην περαιτέρω ανάπτυξη των ήδη υφιστάμενων φιλικών δεσμών μεταξύ των χωρών μας.

Εκ μέρους του Κυπριακού λαού διαβιβάζω σε σας και στον τουρκικό λαό θερμό χαιρετισμό με τις προσωπικές ευχές μου υπέρ της προόδου και ευημερίας του τουρκικού Έθνους".

Στη συνέχεια Μακάριος και Γκιουρσέλ ανέβηκαν στο ίδιο αυτοκίνητο και κατευθύνθηκαν στην

προεδρική κατοικία όπου ο Μακάριος και ο Σπύρος Κυπριανού θα κατέλυαν κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στην τουρκική πρωτεύουσα.

Καθ' οδόν απ' όπου περνούσε η πομπή, φοιτητές προέβαιναν σε εκδηλώσεις και φώναζαν συνθήματα.

Ωστόσο ένα μεγάλο πανώ που κρατούσαν δυο φοιτητές θύμιζε στο Μακάριο: "Ειρήνη με την εφαρμογή των συμφωνιών Ζυρίχης και Λονδίνου".

Τα ίδια καλά λόγια άκουσε ο Μακάριος και στο επίσημο δείπνο που παρατέθηκε προς τιμή του.

Την επομένη, σαν έληξαν οι προγραμματισμένες επίσημες επαφές, Τούρκοι φανατικοί εξστρεμιστές, όπως χαρακτηρίστηκαν, προέβησαν σε εκδηλώσεις εναντίον του Μακαρίου και επετέθησαν εναντίον του κτυπώντας τα τζάμια του αυτοκινήτου του. Αυτό εξόργισε το Μακάριο, ο οποίος άφησε να διαρρεύσει στους Κυπρίους δημοσιογράφους που τον συνόδευαν ότι μελετούσε το ενδεχόμενο διακοπής της επίσκεψης του.

Οι εκδηλώσεις έγιναν έξω από το Μέγαρο του Στρατού η δε Αστυνομία αναγκάστηκε να χρησιμοποιήσει βία για να σώσει το Μακάριο από βέβαιο λυντσάρισμα.

Ο Υπασπιστής του Μακαρίου Αθανάσιος Πουλλίτσας δήλωσε ότι όταν οι Τούρκοι κτυπούσαν τα τζάμια του αυτοκινήτου ο ίδιος ετοιμάστηκε για κάθε ενδεχόμενο έχοντας έτοιμο το πιστόλι του για να προστατεύσει το Μακάριο.

Η επίσκεψη του Μακαρίου έληξε με περιοδεία σε τουριστικά θέρετρα.

Ο Μακάριος δήλωσε ότι προσκάλεσε τον Γκιουρσέλ να επισκεφθεί την Κύπρο ενώ για τα επεισόδια είπε ότι αυτά δεν έπρεπε να επηρεάσουν τις καλές σχέσεις μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων.

Στο κοινό ανακοινωθέν που εκδόθηκε μετά την επίσκεψη αναφερόταν ότι "οι δυο πλευρές με ευχαρίστηση διαπίστωσαν βελτίωση στις σχέσεις μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων στην Κύπρο από την υπογραφή των υφισταμένων συμφωνιών και εξέφρασαν την ειλικρινή επιθυμία τους όπως οι σχέσεις αυτές

συνεχίσουν να βελτιώνονται για την αρμονική συμβίωση και καρποφόρα συνεργασία τους.

Αυτά για τα τυπικά και επίσημα της επίσκεψης. Στο παρασκήνιο όμως των συνομιλιών ο Πρόεδρος Μακάριος συζήτησε με την ηγεσία της Τουρκίας τις προθέσεις του για αλλαγές στο Σύνταγμα.

Ο Μιλτιάδης Χριστοδούλου που συνόδευσε το Μακάριο με Κυπρίους δημοσιογράφους ως απεσταλμένος του Κυπριακού Πρακτορείου Ειδήσεων γράφει στο βιβλίο του " Η πορεία των ελληνοτουρκικών σχέσεων και η Κύπρος, Λευκωσία **1995** τόμος Β:

" Στις συνομιλίες που διεξήχθησαν ο Μακάριος ανέλυσε τις απόψεις του για την ανάγκη τροποποίησης των συμφωνιών στα συγκεκριμένα εκείνα σημεία τους που δεν βοηθούσαν, μάλλον εμπόδιζαν την ομαλή λειτουργία του κράτους. Τα θέματα τούτα αναφέρονταν στην αναλογία **70-30%** στη Δημόσια Υπηρεσία, το χωριστικό καθεστώς των δήμων, τη δημιουργία ενιαίου Κυπριακού στρατού, την κατάχρηση από μέρους των Τούρκων βουλευτών του δικαιώματος για χωριστές πλειοψηφίες και άλλα συναφή με τις επιπτώσεις και τις συνέπειες τους".

Ωστόσο ο Μακάριος είχε ήδη πάρει τις αποφάσεις του και άρχισε να δρομολογεί τις ενέργειες του προς την κατεύθυνση της τροποποίησης των συμφωνιών.

Τέτοιες ενέργειες ήσαν πέραν της συνέχισης της εκπαίδευσης των ανδρών της Οργάνωσης ΑΚΡΙΤΑΣ, η απόφαση του να μη προχωρήσει στη δημιουργία χωριστών δημαρχείων στις πόλεις, όπως προβλεπόταν στο Σύνταγμα.

Κι' αυτή η ενέργεια του θα αποτελούσε το πρώτο βήμα με το οποίο θα μπορούσε να μετρήσει τις αντιδράσεις τόσο της Τουρκίας όσο και της Διεθνούς Κοινότητας.

Ετσι προχώρησε στις αποφάσεις του στα τέλη του **1962**, καταργώντας το Νόμο για τα Δημαρχεία, αντί να προχωρήσει, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Συντάγματος, χωρίς να συναντήσει έντονη αντίδραση, ενώ εδώ και ένα χρόνο είχε κατορθώσει να ξεπεράσει

το σκόπελο των χωριστών πλειοψηφιών στη Βουλή με την έγκριση Νόμου από την Ελληνική Κοινοτική Συνέλευση, με τον οποίο καθορίστηκε προσωπική εισφορά στον κάθε Έλληνα Κύπριο για το ποσό του Φόρου Εισοδήματος που θα κατέβαλλε σύμφωνα με το Νόμο που αρνήθηκαν να εγκρίνουν οι Τούρκοι βουλευτές στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Αυτά όλα θα πρέπει να ενίσχυσαν την πίστη του Μακαρίου ότι μπορούσε να προχωρήσει και πιο πέρα, χωρίς σοβαρές συνέπειες.

Και δεν πρέπει να ήταν άσχετες οι πληροφορίες που διέρρευσαν μετά την επιστροφή του Μακαρίου από την Άγκυρα, που μιλούσαν για αναθεώρηση του Συντάγματος μέχρι τέλους του Ιανουαρίου του **1963**.